

EDITORIAL

Ipakita an kusog han hukbo han parag-uma kontra ha rehimen US-Duterte

Ha Septyembre 28, hihinumduman han katawhan Pilipino an ika-119 anibersaryo han pag-alsa han katawhan han Balangiga. An gin-ngaranan nga "nag-uusahay nga pinakagrabe nga kaperdihan" han US ha Gerra nga Pilipino-Amerikano amo an pamatuod han pag-manilampuson han gerra han katawhan han mga parag-uma nga Pilipino kontra ha mas makusog nga langyaw nga mananakop. Naserbe ini nga inspirasyon ha mga parag-uma han Eastern Visayas nga ginlalasurbo yana han gerra nga panmuypoy han rehimen US-Duterte.

Hini nga makasaysayan nga adlaw, ha senyales han mga lingganay han Balangiga, gin-ambus han masobra 500 nga parag-uma nga Samarnon an garrison han mga kolonyalista nga tropa nga Amerikano. Gamit an mga simple nga sundang ngan elemento han sorpresa, gin-atake ngan ginperdi han mga gerilya nga Pilipino an mga tropa nga Amerikano. Ginplano an pag-atake ngan an pagpaebakwet ha kalagsan, kababayinan ngan kabataan. Ha kasina han mga sundalo, binulos hira ha yukut-yukot nga inosente nga sibilyan nga ira gin-masaker, ginsunugan ngan ginkawatan.

Ini nga madarahug nga todo-gerra han imperyalismo nga US gin-gagamit liwat yana han rehimen Duterte agud puypuyon an mga parag-uma ngan pugngan an ira pag-ato. Armado han higit militar ngan pasista nga taktika han US, ginpapaawas han mga tropa ni Duterte an dugo ha kabaryuhan ngan ginpapaungbaw an kahadlok ha masa.

Kundi ha pareho nga pamaagi nga ginperdi han mga taga-Balangiga an mga tropa nga Amerikano, padayon nga ginpapakyas han mga parag-uma an gerra han panmuypoy ni Duterte. Hi Duterte an nagduduso ha hiluag nga ranggo han gintatarhug, gin-gigipit ngan ginpasurender nga parag-uma nga ipasulong an gerra han katawhan, kumatin han armas ngan umapi ha BHB. Nadugang an ira kamaisog nga padig-unon an ira mga organisasyon, maglansar han kontrapyudal nga kampanya ngan pauswagon an ira pan-ekonomiya nga kamutangan. Tungod ha pagpapakuri ni Duterte, iya kurapsyon ngan pagtraydor, dugang hiya nga ginkakasinahan han katawhan ngan nakukumbinser hira nga kinahanglan na gud hiya patalsikon.

Masobra 300, ginhatagan han serbisyo medikal han BHB

KOMO PAGPADAYON HAN kampanya pankalibugan han Bagong Hukbong Bayan ha panahon han pandemya, naghatag han serbisyo medikal an BHB-Northern Samar (Rodante Urtal Command o RUC) ha maabot 302 nga masa nga parag-uma hini nga Septyembre.

Ginhimo han BHB-RUC an klinika han katawhan komo pagtatapos nga aktibidad han ginlansar nga Batakan nga Kurso ha Panlawas. Hini nga ikaduha nga balitang han medikal nga treyning, ginpahiaran an 13 nga Pula nga mangaraway ngan 6 nga aktibista ha menor nga operasyon, pagtambal ha mga komon nga sakit, ngan *pharmacology*.

Kahaman an treyning, dayon nga naghatag han serbisyo an mga medik han BHB-RUC ha mga residente tikang ha upat nga baryo. Sakob hin tulo kaadlaw, naghatag hira han serbisyo sugad han pagbunot han tango, panuri, ngan menor nga operasyon.

Masaker ha Sag-od, ginhinumdom

"KAB-UTON AN HUSTISYA para ha masaker ha Sag-od ha pag-ato ha terorismo han estado ni Duterte." Ini an panawagan han National Democratic Front-Eastern Visayas ha okasyon han ika-49 nga anibersaryo han brutal nga panmatay ha mga residente han Brgy. Sag-od, Las Navas, Northern Samar hadton diktadura nga Marcos.

Sigon ha NDF-EV, gin-gagamit han rehimen Duterte an pareho nga kamadarahug nga ginhimo hadto ha masa han Sag-od. Hadton Oktubre

Kaso han COVID-19 ha EV, masobra 4,300 na

Inabot na ha 4,366 an nailista nga positibo nga kaso han COVID-19 ha Eastern Visayas hadin Septyembre 23. Hini nga ihap, 635 an aktibo nga kaso, 3,690 an nakarekober, ngan 41 an nailista nga namatay. Kapareho ha iba nga parte han nasud, dirudiretso an pagsamwak han sakit ha rehiyon. Pakyas gihapon an mga gindeklara nga *lockdown*, pagpapahunong ha pag-uli han *locally-stranded individuals (LSI)*, ngan mahugot nga mga pitad para ha *contact tracing*.

Diri epektibo nga lockdown

Imbes nga himuon an hiluagan nga pagtesting ngan pagpapakusog han sistema nga pankalibsugan, padayon nga nasarig an panrehiyon nga Inter-Agency Task Force (RIATF) kontra ha COVID-19 ha pagkontrol ha gios han populasyon. Hadton Agosto, nanawagan an RIATF ha nasyunal nga gubyrno nga ibalik an EV ha mas mahugot nga *general community quarantine (GCQ)* tikang ha *modified GCQ*. Bisan ini diri napupugngan han mga *lockdown* an *local transmission* o tapunay han bayrus ha sakob han mga komunidad, diin nagtitikang an kadam-an han mga bag-o nga kaso.

Nanawagan liwat an RIATF na ipahunong hin usa kabulan an pagpauli ha mga LSI. Bisan waray pa pagtugot han nasyunal nga IATF, naglugaring nga magserrado ha mga LSI an damo nga LGU kalakip an prubinsya han Samar. Ulang pa gihapon an mga *lockdown* ha pagpapakabuhi ngan libre nga paggios han mga molupyo.

Dunot, kulang nga mga pasilidad

Mapipiritan gud an mga LGU nga mag-imponer han *lockdown* tungod kay kulang gihapon an mga pasilidad ha pagtesting ngan pagtambal ha mga pasyente. Tubtub yana, an Eastern Visayas Regional Medical Center ngan Divine Word Hospital la, ngaduha ha Tacloban City, an nagpoproseso han mga sampol tikang ha unom nga prubinsya han EV. Diri na gihapon akos han mga ospital an pagdumog han mga pasyente. Ha dirudiretso nga pagsamwak han bayrus, nagdeklara an Department of Health-Region 8 nga aada na ha "danger zone" an mga ospital dinhi.

Samtang, piguot, diri komportable ngan posible pagtikangan han sakit an mga pasilidad para ha kwarantina. Kaurugan gintitirok an mga ginkakwarantina ha mga *stadium*, *covered court*, ngan eskoylahan. Mga trapal o kurtina la an nagiutan ha mga angay ginhihimulag nga pasyente. Mapaso dinhi ngan kulang an bentilasyon. Kulang liwat ha nutrisyon an ginpapakan ha ira nga poyde magdurot han pagbagsak han ira resistensya kontra ha bayrus.

Tungod kay kulang han pasilidad, diri ginpatapos an 14 kaadlaw nga kwarantina ngan ginpapagikan dayon an pasyente bisan waray pa makumpirma nga negatibo hiya ha bayrus. Ha balay na ini ginpapahaman sanglit kinahanglan gumikan han iba nga naukoy dinhi ngan mamiling han iba nga urukyan.

Paniniktik ha *contact tracing*

Ura-ura kamahugot an *contact tracing* han mga lokal nga gubyrno ha desperasyon nga makontrol an

pagsamwak han bayrus. Ha kamot han rehimen Duterte, nagigin bulnerable ha sarbeylans ngan paniniktik an pribado nga datos han identidad ngan paggios han mga molupyo.

Ha Tacloban City, gin-iimplementar an sistema nga Surveillance, Contact Tracing, Analysis and Networking (SCAN) para kuno ha mas masayon nga pagtudlok han mga nagpositibo ha bayrus ngan ha mga nahikatapo nira. Kinahanglan ipakita han ngatanan nga nasakob ha mga establisimyento an usa nga SCAN card nga rehistrado ha gubyrno diin nakalista an ngaran, adres, ngan iba pa nga pribado nga impormasyon han tag-iya. Hadton Hulyo, inabot na ha 150,000 nga indibidwal an nakarehistro dinhi. Ngatanan nga establisimyento ha Tacloban diri nagpapasakob han mga indibidwal nga waray SCAN card. Ginduduso ni Mayor Alfred Romualdez ini nga sistema para ha ngatanan nga dagko nga syudad ha bug-os nga nasud.

Mahugot liwat an *contact tracing* ha mga pasaheros han pampubliko nga transportasyon. Ha mga interprubinsya nga biyahe, gin-aaro ha mga nabyahe an ID, *medical certificate* tikang ha munisipyo, *police clearance* ngan *barangay clearance*. Kinahanglan liwat maglista han ngaran, adres ngan detalye ha pagkontak ha kada terminal nga iya aagian. ■

"Sag-od...", tikang ha *paypay 1*

2019, napiritan hira mag-ebakwet kahuman manmomba an 8th Infantry Division-Philippine Army ha karaknit hini nga baryo han Caputuan. Waray hunong liwat an mga pangabuso ngan pagpasurender ha mga parag-uma tikang han igdeklara an Memorandum Order 32 ha bug-os nga isla han Samar.

Sering han NDF-EV, parehas nga mga halimaw hira Duterte ngan Marcos kundi mas grabe pa hi Duterte. Usa la hiya nga terorista nga rehimen nga gin-anak han nagpapa-

bilin nga bagakolonyal ngan bagapudal katilingban. Sanglit, makakab-ot la han katawhan an tinuod nga hustisya kun rurub-on an presente nga sistema ngan kakab-uton an nasyunal ngan pankatilingban nga katalwasan.

Panawagan han NDF-EV ha katawhan han Sag-od, kinahanglan magserbe hira nga susbaran agud magpabilin nga maisog ngan militante an katawhan atubangan han pasista nga pangatake han rehimen Duterte. ■

Road Network, padayon ha butnga han pandemya

Gin-anunsyo han rehimen Duterte ha Eastern Visayas nga magpapadayon pa gihapon an mga proyekto nga pangalsada o Road Network ilarum han programa kontra-insurhensiya nga Payapa at Masaganang Pamayanan (PAMANA). Kinahanglan kuno an mga kalsada para ha panahon han kalamidad ngan paghahatag han serbisyo medikal.

Ginbabasul han rehimen Duterte ha kakulang han kalsada an pagkaat-rasado han ekonomya ngan kakulang han serbisyo ha mga interyor nga bungto. Tikang 2011, nagbuhos na ini han masobra P4.8 bilyon para ha mga proyekto nga pan-imprastruktura ha EV kundi tubtub yana damo nga kalsada an waray pa mahuman, dunot an transportasyon ngan serbisyo, ngan kulang an mga medikal nga pasilidad. Kundi, ginpapadayon an Road Network para ha pagmimina, kurapsyon, ngan kontra-insurhensiya.

Pagmimina, panlupot han tuna

Ha interes han mga lokal ngan langyaw nga kapitalista, gindadagmit an mga proyekto nga pangalsada agud padagmiton an transportasyon han mga ginmimina nga hilaw nga materyales tikang ha kabukiran. Pa-

dadagmiton hini an pagkalbo ha mga kagugub-an ngan panhibang han kalibungan. Maaapektuhan liwat an kalibsugan ngan pakabuhi han mga residente han maaagian han mga kalsada ngadto ha minahan. Gindadagmit han rehimen Duterte an mga proyekto nga pagmimina ha bug-os nga nasud tungod kay dinhi kuno magtitikang an "rekoberi" han ekonomiya nga bumagsak ha resesyon.

Aada ha bawnderi han norte, este ngan weste ha isla han Samar an higante nga proyekto nga pagmimina han bauxite han Marcventures Holdings Incorporated. Agud madagmit nga mapasilar an makukuha nga *bauxite* tikang ha mga bukid tipagawas han nasud, kinahanglan mahimo an mga kalsada sugad han Las Navas-San Jose de Buan-Wright, Las Navas-Matuguinao, Las Navas-Jipa-

pad, ngan Gandara-Matuguinao. Igsusumpay hini nga mga kalsada an minahan ngan ginpapalano nga pantalan ha Catbalogan City diin ig-eksport an *bauxite*.

Kontra-katawhan nga pangalsada

Perwisyo an Road Network ha mga parag-uma ngan residente nga luluputan han tuna agud ipasilar an hihimuon nga kalsada ha ngaran han "right of way." Ha Northern Samar, naisumat an magkalain-lain nga kaso diin kulang an danyos nga ginbayad han gubyerno ha mga parag-uma nga ginpaiwas ha ira tuna. Ha usa nga kaso, waray gud kabaydi an parag-uma hin kuhaon ha iya an iya hiluag nga pasakay.

Namemeligro liwat nga mawarayan han pakabuhi an mga drayber han iskoter nga nagdadara han mga produkto ngan pasaheros ngadto ha bungto. Tungod kay pahihiluagon an kalsada, makakaagi na an dagko nga sarkyan sugad han pampasaheros nga dyip ngan trak nga amo an magigin kaagaw han gudti nga parag-isko-

"Road Network...", sundan ha paypay 2

Gin-aalegar nga engkwentro ha Leyte, ginpapaimbestiga ha CHR

NANAWAGAN AN NATIONAL Democratic Front-Eastern Visayas ha Commission on Human Rights (CHR) nga imbestigahon hin maupay ngan diri dayon tumuod ha alegasyon han militar nga nagkamayda hin engkwentro an Bagong Hukbong Bayan ha Kananga, Leyte hadin Septyembre 13. Sering han militar, menor de edad an usa ha tulo nga Pula nga mangaraway nga nadakop hini.

Ginpahinumdom han NDF-EV ha CHR an estilo han AFP nga ngaranan nga "engkwentro" an panmusil ha mga sibilyan, sugad han pangistraping han 20th IB ha pamilya han parag-uma ha Northern Samar hadton Hulyo. Gintatahapan liwat han AFP nga mga kaapi han BHB an mga aktibista nga ilegal nga gin-aresto ha

Tacloban City hadin Pebrero.

Samtang ginuhulat an sumat han BHB-Leyte, nanagawan an NDF-EV ha CHR nga maghimo han kalugaringon nga imbestigasyon imbes nga tumapod ha sumat han AFP. Dako liwat an posibilidad nga napiritan sumurender an gindakop nga menor de edad labina kay ginkakaptan pa hiya

han militar.

Sering han NDF-EV, ginpapanalipdan han BHB an interes han kabataan. Hadton 2019, ginpatuman han BHB-Leyte an desisyon han Husgado han Katawhan nga sirutan an usa nga tatay nga pira katuig gin-abuso an iya mga menor de edad nga anak. Pira kadekada ini waray mapagpabaton han reaksyunaryo nga gubyerno.

Samtang, mayda yukut-yukot nga waray maresolba nga kaso han sekswal nga pangabuso an AFP. Bisan an kumander hini nga Rodrigo Duterte gin-aaghat an mga sundalo nga mangabuso han kababayin-an. ■

"Road Network...", "tikang ha paypay 3

ter. Maaapektuhan liwat an negosyo han gudti nga tindahan ngan mga parupanmalit han lukad tungod kay makakadiretso na ha baryo an dagko nga komersyante tikang ha mga sentro nga bungto ngan syudad.

Surok han kurapsyon

Ginduduso han rehimen Duterte an Road Network komo pagpapadayon han programa nga pan-imprastruktura nga Build, Build, Build. Paglalako han mga upisyal ha pinansya ngan ekonomiya han rehimen, maghihimo ini han mga trabaho agud makabawi ha ekonomiya. Para ha tuig 2021, diri mamenos ha P469 bilyon an ibubuhos nga pondo para ha mga proyekto nga pan-imprastruktura lakip an pangalsada.

Kwestyunable ini nga lump sum nga pondo tungod kay diri gindedetalye an mga proyekto nga aalutagahan hini. Maserbe na liwat ini nga balon han kurapsyon han mga dagko nga negosyante ha kontraksyon ngan mga kakunsabo nga reaksyunaryo nga pulitiko. Gagamiton liwat ini komo pambayad ha mga heneral nga hihi-muon nga pwersa panseguridad an militar para ha proyekto. Gin-aagawan liwat han mga burukrata-kapita-

lista ha Kongreso an pondo agud gamiton para ha eleksyon 2022.

Para ha kontra-insurhensiya

Kalakip ha mga prayoridad ha Road Network amo an mga pokus liwat ha kampanya kontra-insurhensiya han 8th Infantry Division. Ginduduso an pangalsada ha mga erya nga hadto pa militarizado o gin-ooperasyon han Retooled Community Support Program o RCSP agud mapasilitar an madagmit nga sakob-gawas han mga sundalo para ha ira mga operasyon. Naserbe nga taming an buwa nga saad han kauswagan agud papintason an militarisasyon ha kabaryuhan, tukuron an mga tsekpyont ha ginhihimo nga kalsada, ngan maniktik ha gawas-sakob han mga tawo.

Ha Northern Samar, labot ha mga pangalsada ha Las Navas, ginduduso liwat nga tapuson an mga kalsada ha Lope de Vega-Silvino Lobos, San Isidro-Lope de Vega, ngan Palapag-Mapanas-Gamay-Lapinig. Ginaplano liwat nga tuhugon han Road Network an tulo nga prubinsya han Samar, sugad han kalsada nga Laoang-Lapinig-Arteche-San Policarpio, Santa Fe (Catubig)-Jipapad, ngan Las Navas-San Jose de Buan-Wright.

Kita han mga trabahador, grabe nga linuros

SIGON HA INTERNATIONAL Labor Organization (ILO), linuros hin 10.7% an pankalibutan nga kita han mga trabahador ha syahan nga tulo nga kwarter han 2020 itanding ha pareho nga panahon hadton 2019. Katugbang ini han pagkawara hin \$3.5 trilyon nga balor han kita.

Nailista an pinakadako nga pagluros han kita ha mga kablas nga nasud, diin linuros an kita han mga trabahador hin 15.1%. Pinakagrabe nga naapektuhan an mga trabahador ha mga kontinente han Amerika.

Linuros liwat an oras han pagtrabaho han mga trabahador, labina an mga natrabaho ha mga kablas nga nasud ngan mga bagatrabahador ha impormal nga sektor. Aada ha 94% han mga trabahador ha kalibutan an mayda pa gihapon restriksyon ha pagtrabaho.

Dugang han ILO, nakonsentra an paghatag han *fiscal stimulus* o pinansyal nga ayuda ha mga riko nga nasud. An ginhatag nga *fiscal stimulus* ha mga kablas nga nasud katugbang la hin 1% nga total nga balor han mga ayuda nga gindistribwer ha mga riko nga nasud.

ROAD NETWORK HA SAMAR

- > Lope de Vega-Silvino Lobos
- > Mondragon-San Roque-Pambujan-Silvino Lobos
- > Motiong-Silvino Lobos
- > Las Navas-Matuguinao
- > Las Navas-San Jose de Buan-Wright
- > Las Navas-Bulao
- > Bulao-Brgy. Sta Fe
- > Catubig-Sta. Fe
- > Sta. Fe-Jipapad
- > Pinipisakan-Brgy. San Jorge
- > Pinipisakan-Brgy. Bugay
- > Palapag-Mapanas-Gamay-Lapinig
- > Laoang-Lapinig-Arteche-San Policarpio
- > Gandara-Matuguinao